

Ціль 3. Україна у своїй зовнішньополітичній діяльності покладається на дієву систему протидії шкідливим наративам, спрямованим проти неї [3, 17].

Отже, можемо зробити висновок, що «м'яка сила» – один із методів здійснення політичної діяльності у міжнародному просторі, який сьогодні набуває все більшої популярності. Здійснення ефективної діяльності в інформаційній сфері сьогодні є не менш важливим, ніж військова могутність країни. Чи не найбільш важливим інструментом здійснення «м'якої сили» є публічна дипломатія. В Україні публічна дипломатія є досить розвинутою. Є неабиякі перспективи і цілі її розвитку майбутньому. Тому можемо сказати, що «м'яка сила» і публічна дипломатія як інструмент її здійснення є однією із заporук подальшого успішного розвитку нашої країни та ще більшої її привабливості у міжнародному просторі.

Джерела та література

1. Nye J. S. Bound of Lead: The Changing Nature of American Power. New-York: Basic Book. 1990. 307 p.
2. Nye J. S. Future of Power. New-York: PublicAffairs. 2021. 298 p.
3. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021–2025 pp. 2021. URL: <https://mfa.gov.ua>

Коцюба Владлена

Волинський національний університет імені Лесі Українки

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕДІАДИПЛОМАТІЇ В ДЕМОКРАТИЧНИХ КРАЇНАХ

Ключові слова: *медіа, дипломатія, демократія, медіадипломатія, механізми.*

Keywords: *media, diplomacy, democracy, media diplomacy, mechanisms.*

Сьогодні медіадипломатія є одним із головних інструментів реалізації зовнішньої політики держави. Цифрова дипломатія стала відігравати не допоміжну, а головну роль в історії традиційної дипломатії. Використання інтернету, соціальних мереж, радіо, телебачення, електронних засобів масової інформації стало не лише невід'ємною частиною щоденного життя, а й основним елементом глобальних політичних процесів та сучасних міжнародних відносин. Завдяки сучасним медіа фактори цифрової дипломатії можуть безпосередньо впливати на події та людей як у своїй країні, так і поза її межами. Механізми реалізації медіадипломатії поєднали у собі дві протилежності: чітко формалізовану дипломатичну діяльність, з одного боку, та вільний простір міжкультурної та міжособистісної комунікації, – з іншого. Це відповідно дало можливість окремим особам, певним верствам суспільства, засобам масової інформації стати активними учасниками процесу формування іміджу своєї країни [9, 4–8].

У різних країнах термін «медіадипломатія» може мати такі взаємозамінні терміни: «кібердипломатія» (*cyber diplomacy*), «віртуальна дипломатія» (*virtual diplomacy*), «електронна дипломатія» (*e-diplomacy*), «цифрова дипломатія» (*digital diplomacy*), «мережева дипломатія» (*net diplomacy*). Так, наприклад, у Німеч-

чині та Польщі – це цифрова дипломатія, у Великій Британії – електронна дипломатія, у США – мережева дипломатія, у Канаді – кібердипломатія, а у Інституті миру США – віртуальна дипломатія. Проте незважаючи на відмінність назв у термінологічному аспекті, механізми реалізації медіадипломатії у демократичних країнах є спільними. Найчастіше цифрова дипломатія реалізується за допомогою сучасних засобів інформації, інформаційних та соціальних мереж. Інтернет у сучасних міжнародних відносинах виступає своєрідним майданчиком для забезпечення завдань цифрової дипломатії та простором для міжкультурної комунікації, а соціальні мережі – своєрідними дипломатами-посередниками.

Основним механізмом здійснення цифрової дипломатії є соціальні мережі. Їх перевагою є те, що вони дають можливість охопити громадян інших країн у режимі реального часу. Соціальні мережі активно використовуються не тільки в розрізі суб'єктивних цілей на особистісному рівні, але й на міжнародному. Для просування національних інтересів, дослідження громадської думки чи вирішення суспільних проблем шляхом роботи з цільовими групами часто використовується так звана *Facebook-дипломатія* та *Twitter-дипломатія* [8, 1–3]. Унікальність їх полягає у тому, що власники аккаунтів одночасно стають постачальниками, споживачами, а також розповсюджувачами інформації. Соціальні мережі стали не тільки інформаційно-комунікаційною платформою для розміщення інформативного контенту для цільової аудиторії, але й інструментом політичної влади [7, 5–10].

На прикладі Польщі можемо побачити на практиці дію механізмів медіадипломатії. Зовнішньополітична діяльність цієї країни постійно розширює діапазон механізмів та інструментів у своїй дипломатичній діяльності. У Польщі нові медіа (як-от соціальні мережі чи мікроблоги) є найпоширенішими інструментами, що використовуються дипломатичною службою у реалізації зовнішньої політики держави. Це відповідно дає змогу збільшити свій вплив на громадську думку за кордоном з урахуванням національних інтересів країни. МЗС Республіки Польща проводить активну роботу в соціальних мережах завдяки створенню офіційних профілів Міністерства на *YouTube* (дає можливість публікувати та дивитися відеоматеріали, вести прямі трансляції) [6], *Twitter* [2], *Flickr* (використовується для збору та обміну фотографіями) [5], *Instagram* [3], *Facebook* [4]. Схожим інструментом реалізації цифрової дипломатії у демократичних країнах є створення власних блогів дипломатами, експертами міністерств (де розміщені власні думки та судження з приводу різних міжнародних подій та питань, які не обов'язково повинні збігатися з позицією МЗС). Це свідчить про наявність трьох рівнів медіакомунікації, як-от: між дипломатами, серед дипломатів і ЗМІ, а також між дипломатами і користувачами соціальних мереж [9, 2–4].

У Франції ж одним із головних цифрових дипломатичних механізмів є офіційний вебсайт Міністерства закордонних справ (повна назва – Міністерство Європи та закордонних справ) – *France Diplomatie*. Це своєрідний інформаційний портал, через який у численних соціальних мережах поширюється інформація. Сайт було створено ще у 1995 р., а у 2021 р. там було зареєстровано приблизно 9 млн відвідувань за місяць, тобто понад 100 млн відвідувань у рік. Міністерство Європи та закордонних справ Франції присутнє на різних платформах різними

мовами: французькою, арабською, іспанською, німецькою та російською мовами. Метою використання такого механізму є інформування широкого загалу у Франції та за її межами про основні напрями французької зовнішньої політики, а також просування іміджу країни, захист її інтересів в економічній, лінгвістичній та культурній сферах в умовах взаємодії з іноземними державами та в рамках міжнародних організацій [1].

Подібно у США, механізмом реалізації цифрової дипломатії стало використання дипломатами, політиками, громадськими діячами чи державними відомствами соціальних мереж *Twitter* та *Facebook*, відеоканалів *YouTube* чи програмного забезпечення для інтернет-телефонії *Skype*. Метою використання цих механізмів є підвищення ефективності, відкритості дипломатії та залучення в неї громадян за допомогою публікації відповідних твітів. Тобто якщо говорити конкретно про застосування *Twitter*, то він є не інструментом вирішення проблем, а платформою, яка дає змогу залучити аудиторію до певної політичної події. Це дає можливість створити позитивний та привабливий імідж країни на міжнародній арені; масово охопити всю цільову аудиторію за допомогою онлайн-технологій; вести політичну діяльність за межами країни та встановлювати міцний зв'язок із діаспорою [7, 27–30].

Отже, використовуючи доступні мережеві технології, можна проводити дипломатичні переговори, розробляти медіастратегії, розповсюджувати офіційні заяви та прес-релізи. Створюючи блоги у соціальних мережах, можна публікувати інформаційні пости, звертаючись до громадськості інших країн або підтримувати зв'язок із громадянами своєї країни. Цифрові технології не замінять повністю вироблені століттями правила дипломатії, проте їх адаптація під цілі сучасних міжнародних відносин буде позитивно впливати на шляхи реалізації завдань дипломатичної діяльності та підвищувати рівень її ефективності. Незважаючи на постійні зміни світового порядку, головними завданнями зовнішньополітичної діяльності кожної країни є просування та захист власних інтересів усіма засобами. У сучасному ж світі медіадипломатія і є тим активним інструментом формування іміджу країни на локальному, та глобальному рівнях. А використання цифрових технологій, інтернету й різноманітних засобів масової інформації як механізму реалізації медіадипломатії набирають все більшої популярності та ефективності у сучасних міжнародних відносинах. Соціальні мережі та медіа стали тими найпотужнішими інструментами комунікації, які використовують сьогодні політичні еліти, уряди та міністерства закордонних справ.

Джерела та література

1. France Diplomacy. *Офіційна сторінка Міністерства Європи та закордонних справ*. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/>
2. Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP. *Twitter: official page*. URL: https://twitter.com/MSZ_RP
3. Ministerstwo Spraw Zagranicznych. *Instagram: official page*. URL: <https://www.instagram.com/explore/locations/12473235/ministerstwo-spraw-zagranicznych/?hl=en>
4. Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland. *Facebook: official page*. URL: https://www.facebook.com/profile.php?id=132635100107681&paipv=0&eav=AfaUXpVzh7RsCxvb1KJYvUXXnBLV2WWEIGZrfrDt1v6DqxFOhB0Y_DHh9t43pmyd0Q4&_rdr

5. Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland. *Flickr: official page*. URL: <https://www.flickr.com/photos/polandmfa/>
6. The official YouTube channel for the Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Poland. *YouTube: official page*. URL: <https://www.youtube.com/user/polandmfa>
7. Батюкова Н. О. Цифрова дипломатія як забезпечення інтернет-комунікації у сфері зовнішньої політики: дипломна робота. Київ: Національний авіаційний університет. 2021. 97 с. URL: <https://dspace.nau.edu.ua/bitstream/NAU/53967/1/%d0%91%d0%b0%d1%82%d1%8e%d0%ba%d0%be%d0%b2%d0%b0%20%d0%9d.%20%d0%9e%20%284%29.pdf>
8. Окладна М., Стеценко В. Роль цифрової дипломатії в сучасній зовнішній політиці держави. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 2(15). С. 1–3. URL: https://apir.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Okladna_Stetsenko15.pdf
9. Поплавський М. Культурні проекти як інструменти цифрової дипломатії. *Український Інформаційний Простір*. 2020. № 6. С. 4–8. URL: <http://ukrinfospace.knukim.edu.ua/article/view/219752/219637>
10. Тихоненко І., Рудюк А. Використання соціальних мереж дипломатичною службою Республіки Польща. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2018. Вип. 4(40). С. 2–4. URL: <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/archive/2018/4/11.pdf>

Зленко Сергій

Національний університет «Острозька академія»

УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ «М'ЯКОЇ СИЛИ» У ПРОТИСТОЯННІ ІЗ ВОРОГОМ

Ключові слова: «м'яка сила», Україна, війна, суспільна думка.

Keywords: «soft power», Ukraine, war, public opinion.

Після 24 лютого 2022 р. Україна змінилась. Реальністю стала нова динаміка усіх процесів, і сфера міжнародного співробітництва не стала винятком. Події зазначеного періоду призвели до встановлення нових координат нашого буття. В загальних рисах виглядають вони так: Росія – ворог, у країні війна, вороги Росії – наші друзі, Україна бореться за своє майбутнє у вільному світі, і право на своє існування їй потрібно відстояти у збройній боротьбі. Головне і принципове у цій конфігурації те, що реальну присутність війни усвідомили майже всі в Україні, і так само переважна більшість чітко і однозначно ідентифікує ворога, чого, справедливості заради варто зазначити, не проглядалось протягом останніх 9 років. До 24 лютого 2022 р. для більшості українців війна була десь далеко і в телевізорі. Для більшості країн світу війна в Україні була внутрішньодержавним конфліктом. Не таємниця, що у певній кількості країн Заходу суспільна думка була далеко не монолітною.

Ворог увесь цей час активно працював з аудиторією зарубіжних країн. Його «м'яка сила» застосовувалась доречно, часто у сукупності з іншими «прийомами», і забезпечувала бажаний для ворога результат. Суспільні авторитети, політичні діячі у багатьох країнах світу у своїй публічній поведінці демонстрували прихильність до погляду Росії щодо подій в Україні. Із часом ця позиція отримувала все більше і більше прихильників, а голос України ставав все непомітнішим.